

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ TARNYBOS 2021 METŲ VEIKLOS ATASKAITOS IR METINIO
ATASKAITŲ RINKINIO PATEIKIMO**

2022-04-08 Nr. NV-898

Vilnius

Teikėjas: Viešųjų pirkimų tarnyba (VPT).

Pagrindas: VPT nuostatai – VPT direktorius per 4 mėnesius nuo kalendorinių metų pabaigos pateikia VPT metinę veiklos ataskaitą Seimui ir Vyriausybei. Viešųjų pirkimų įstatymas - pasibaigus kalendoriniams metams, VPT skelbia Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo nustatyta tvarka parengtą savo metinių ataskaitų rinkinį ir jį pateikia Seimui ir Vyriausybei.

Tikslas: pristatyti VPT veiklos rezultatus.

VPT strateginis tikslas: didinti viešųjų pirkimų konkurencingumą, skaidrumą ir racionalų lėšų panaudojimą. Strateginio tikslo pažangai matuoti buvo numatyti du efekto vertinimo kriterijai:

- pirmas – kaip dažnai pirkimų vykdytojai pasiūlymams vertinti renkasi kainos (sąnaudų) ir kokybės santykio ar sąnaudų vertinimo kriterijų. 2021 m., palyginti su 2020 m., pirkimų, kuriems taikytas kainos (sąnaudų) ir kokybės santykio ar sąnaudų vertinimo kriterijus, rodiklio reikšmė pagal vertę šiek tiek mažėjo (2021 m. sudarė 30,2 proc.), siektina reikšmė (45 proc.) pasiekta nebuvo. Kad tam tikruose sektoriuose pirkimų, kuriems taikytas kainos (sąnaudų) ir kokybės santykio ar sąnaudų vertinimo kriterijus, sumažėjo, anot VPT, paaiškinama pirkimais, susijusiais su nelegalių migrantų antplūdžio suvaldymu. Skubiai, pasiūlymus vertinant tik pagal kainos kriterijų, buvo atliekami laikinojo apgyvendinimo miestelio kontenerių nuomai skirti pirkimai, kurie sudarė 19 proc. visų statybinių konstrukcijų ir medžiagų sektoriaus pirkimų. Taip pat, vertinant tik kainą, buvo perkami fizinio barjero įrengimo pasienyje darbai, tvoros segmentų nuoma – tokie pirkimai sudarė 5 proc. viso statybos darbų sektoriaus pirkimų. Ryškus kainos (sąnaudų) ir kokybės santykio ar sąnaudų kriterijaus taikymo sumažėjimas pagal pirkimų vertę matomas ir transporto įrangos ir pagalbinių transportavimo gaminių sektoriuje (sumažėjo apie 15 proc.), taip pat IT konsultavimo, programinės įrangos kūrimo, interneto ir aptarnavimo paslaugų sektoriuje (sumažėjo 10 proc.);
- antras – pirkimų, kuriuose dalyvauja daugiau nei vienas tiekėjas, dalis. 2021 m. pirkimų, kuriuose dalyvauja daugiau nei vienas tiekėjas, dalis sudarė 59,4 proc. (planuota reikšmė 65 proc. nepasiekta). 2020–2021 m. pagal viešųjų pirkimų sektorius, nustatyta, kad didžiojoje dalyje sektorių (32 iš 45-ių) „vieno tiekėjo“ pirkimų dalis augo, likusiuose 13-oje – mažėjo. Statybos sektoriuje tokių pirkimų dalis mažėjo daugiau nei 9 proc., sveikatos priežiūros ir socialinio darbo paslaugų pirkimuose – 5,5 proc., medicinos įrangos, farmacijos ir asmens higienos produktų sektoriuje išliko beveik nepakitusi. Daugelyje sektorių „vieno tiekėjo“ rodiklis ženkliai augo: IT paslaugų sektoriuje – net 16,9 proc., verslo paslaugų – 12,5 proc., baldų ir remonto bei priežiūros paslaugų sektoriuje – daugiau nei 8 proc.

Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimas:

- vykdam VYRIAUSYBĖS programos įgyvendinimo plano nuostatą „*Igyvendinti viešųjų pirkimų profesionalumo stiprinimo reformą ir nustatyti rekomenduojamus viešųjų pirkimų specialistams keliamus kvalifikacijos reikalavimus, sukurti viešųjų pirkimų specialistų mokymo programas, mokymo modulius ir perkančiųjų organizacijų motyvavimo sistemą*“ ir ruošiantis nuo 2023 m. įsigaliosiantiems viešųjų pirkimų įstatyminiams pakeitimams, kuriais numatoma viešųjų pirkimų specialistų atestacija, VPT parengė visą medžiagą, kuri integruota į Pirkimų specialistų žinių patikrinimo reikalavimų ir mokymo modulių dokumentą, kuriame iš viso numatyta 20 mokymo temų ir modulių, apibrėžiančių žinias,

kurias turi turėti egzaminą laikantis viešųjų pirkimų specialistas, taip pat parengtas ir pateiktas mokomosios medžiagos sąrašas:

- vykdam Vyrtausybt programos įgyvendinimo plano nuostatą „Sustiprinti aplinkos apsaugos kriterijų naudojimo privalomumą viešuosiuose pirkimuose, įtvirtinti nuostatas, kad nuo 2023 m. prekės, paslaugos ir darbai įsigijami tik žaliųjų pirkimų būdu, įdiegti konsultavimo, informacijos sklaidos ir bendradarbiavimo su rinka mechanizmus žaliųjų pirkimų srityje“, VPT, siekdama skatinti darniuosius (žalieji, socialiai atsakingi, inovatyvūs) pirkimus ir užtikrinti metodinės pagalbos prieinamumą, 2021 m. gegužės 3 d. įsteigė Darnųjų pirkimų skyrių, kurio tikslas yra darnųjų pirkimų sistemos gerinimas konsultuojant pirkimų vykdytojus ir tiekėjus, rengiant įvairias darnųjų pirkimų srities metodines priemones bei bendradarbiauti su darnųjų pirkimų politiką formuojančiomis institucijomis. Konsultacijos vykdomos per konsultavimo platformą klausk.vpt.lt ir elektroniniu paštu. 2021 m. VPT darnųjų pirkimų temomis pirkimų vykdytojams surengė ir skaitė pranešimus 11-oje viešai internetu transliuojamų seminarų.

2021 m. VPT parengė ir viešai paskelbė šias naujas pirkimų vykdytojams skirtas metodines priemones:

- Skelbiamų derybų vykdymo tipines sąlygas, kurias sudaro bendrųjų ir specialiųjų sąlygų dalys;
- Dinaminės pirkimų sistemos sukūrimo bei konkrečių pirkimų vykdymo dinaminėje pirkimų sistemoje tipines sąlygas;
- Mekomąją kainos ir kokybės sąnaudų skaičiuoklę, kurioje pateikti automatizuoti skaičiavimai naudojant daugiau kaip 40 skirtingų pasiūlymų vertinimams atlikti reikiamas formules, taip pat šių formulių aprašymai;
- Pavyzdinę pirkimo proceso eigos patikrinimo formą;
- Pasiūlymų vertinimo gaires;
- Pirkimų specialistų žinių patikrinimo reikalavimus ir mokymo modulius;
- Įvairių vykdytų mokymų vaizdo įrašus ir jų skaidres.

Parengta tipinė statybos darbų sutartis, kurią VPT pirkimų vykdytojams viešai paskelbė 2022 m. pradžioje.

2021 m. rugsėjo 30 d. Seimui priėmus viešųjų pirkimų įstatyminio reglamentavimo pakeitimus, VPT atitinkamai priėmė naują teisės aktą – Centrinį perkančiųjų organizacijų ataskaitų teikimo tvarkos aprašą. Taip pat pakeitė šiuos teisės aktus:

- Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašą;
- Tiekėjo kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodiką;
- Viešųjų pirkimų ir pirkimų ataskaitų rengimo ir teikimo tvarkos aprašą;
- Informacijos viešinimo Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje tvarkos aprašą.

2021 m. rinkos dalyviai VPT parengtų teisės aktų aiškumą, metodinių priemonių naudingumą vertino 7,5 balo siektina reikšmė (8 proc.) pasiekta nebuvo.

VPT veiklos prioritetai:

1. Elektroninių viešųjų pirkimų efektyvumo didinimas.
 - 1.1. Viešųjų pirkimų skaidrumo ir procedūrų efektyvumo didinimas palaikant ir tobulinant Centrinę viešųjų pirkimų informacinę sistemą (CVP IS).
 - 1.2. Esamos CVP IS pritaikymas prie teisinio reguliavimo pokyčių.
 - 1.3. CVP IS modernizavimas, sukuriant naują sistemą.
2. Konkurencingumo skatinimas ir ekonominio naudingumo vertinimo kriterijaus taikymo viešuosiuose pirkimuose didinimas.
 - 2.1. Viešųjų pirkimų dalyvių kompetencijų stiprinimas, siekiant ekonominio naudingumo vertinimo kriterijaus pagrindu vykdomų pirkimų skaičiaus augimo.
 - 2.2. Viešųjų pirkimų dalyvių kompetencijų stiprinimas, siekiant pirkimų, kuriuose dalyvauja daugiau nei vienas tiekėjas, skaičiaus augimo.

3. Darniųjų viešųjų pirkimų plėtra Lietuvoje.

3.1. Darniųjų pirkimų metodinės pagalbos priemonių ir įrankių kūrimas bei informacinės sklaidos didinimas, siekiant stiprinti viešųjų pirkimų dalyvių kompetencijas.

3.2. Darniųjų pirkimų sistemos stebėjimas, analizavimas ir tobulinimas, siekiant efektyvesnio darniųjų pirkimų vykdymo Lietuvoje.

Pagal VPT 2021 m. metinių ataskaitų rinkinyje pateiktą informaciją:

- ataskaitinio laikotarpio pabaigoje VPT likusių mokėtinų sumų, kurių apmokėjimo terminas yra suėjęs neturėjo. 2021 m. planuota iš valstybės biudžeto lėšų daugiau nei 2020 m. dėl VPT didesnių poreikių darbo užmokesčiui, atsižvelgiant į pasikeitusį reglamentavimą ir esamus įsipareigojimus ir dėl ilgalaikio turto ir paslaugų informacinėms sistemoms atnaujinti įsigijimo;
- ataskaitinio laikotarpio pabaigoje ilgalaikio nematerialiojo turto balansinė vertė – 949.501,15 Eur. Per 2021 metus įsigyta nematerialiojo turto už 936.143,56 Eur, iš jų programinės įrangos licencijos – 50.024,28 Eur, Centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos viešųjų pirkimų procedūrų vykdymo modulio programinės įrangos esminis pagerinimas – 143.515,64 Eur, VPT įgyvendinamo projekto „Centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos modernizavimas“ sukurta vertė – 742.603,64 Eur;
- ataskaitinio laikotarpio pabaigoje ilgalaikio materialiojo turto balansinė vertė – 139.330,21 Eur. Per 2021 metus įsigyta materialiojo turto (kompiuterinės įrangos) už 26.549,58 Eur, nurašyta sugedusio ir netinkamo naudoti turto už 97.850,90 Eur;
- pagrindinės veiklos sąnaudos ataskaitinio laikotarpio pabaigoje – 3.200.614,29 Eur. Didžiausią dalį patirtų sąnaudų sudaro darbo užmokestis ir socialinis draudimas – 2.451.404,64 Eur. Darbo užmokesčio ir socialinio draudimo sąnaudos 2021 m., palyginti su 2020 m. (2.190.083,49 Eur), padidėjo 261.321,15 Eur (10,7 %) dėl užimtų etatų skaičiaus padidėjimo. Palyginus ataskaitinį laikotarpį su praėjusiu ataskaitiniu laikotarpiu sumažėjo pagrindinės veiklos sąnaudos: komandiruočių – 4.209,69 Eur (2021 m. – 0,00 Eur; 2020 m. – 4.209,69 Eur); kvalifikacijos kėlimo – 5.842,18 Eur (2021 m. – 6.787,61 Eur; 2020 m. – 12.629,79 Eur); sunaudotų ir parduotų atsargų savikaina – 10.600,18 Eur (2021 m. – 14.745,11 Eur; 2020 m. – 25.345,29 Eur); kitų paslaugų sąnaudos – 138.138,80 Eur (2021 m. – 447.394,00 Eur; 2020 m. – 585.532,80 Eur). Anot VPT, sąnaudų sumažėjimui įtakos turėjo pandemijos apribojimai ir sumažėjęs poreikis darbo vietų išlaikymo išlaidoms, nes darbas organizuojamas nuotoliniu būdu.

Dalykinio vertinimo išvada: siūlytina klausimą teikti Vyriausybės pasitarimui.

Patarėjas

Saulius Gaigalas